

sproken. Van Napoleons aanspraken lagen het volk nog vele zinsneden in het geheugen, die eens hun hart hadden aangestast, als het blinkend mes van een heelmester, die hen wilde genezen. Hoe moesten allen dus verademen van hunne pijn toen zij de volgende woorden hoorden: « Waarde landgenooten! Na eene scheiding van negentien jaren en na zoo vele rampen, heb ik het onuitsprekelijk genoegen, dat ik door u zelve eenstemmig in uw midden word teruggeroepen; ziet mij hier aangekomen en gereed om onder den Goddelijken bijstand, u in het ongemak van uwe vorige onafhankelijkheid te helpen herstellen. Dit is mijn eenig doelwit en het opregt en vurig verlangen van mijn hart. Ik kan u de stellige verzekering geven, dat het insgelijks het oogmerk is van de Bondgenooten. Het is in het bijzonder de wensch van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins Regent van het vereenigd Koninkrijk van Groot-Brittannie en Ierland. Hiervan zult gijlieden overtuigd worden door den grootmoedigen bijstand van dat magtige rijk, die u lieden staat gegeven te worden en die den grondslag zal leggen van de hernieuwing dier oude en naauwe betrekkingen van vriendschap en alliantie, die zoo lang het geluk hebben uitgemaakt van beide Staten. Ik ben bereid en heb vastelijk besloten, al het verledene te vergeven en te vergeten. Ons gemeenschappelijk en eenig doelwit moet zijn: de wonden van ons dierbaar Vaderland te heelen, en hetzelfde in zijn vorigen luister en aanzien, onder de volkeren te herstellen. De herleeftde koophandel zal, zoo ik vertrouw, een der eerste en onmiddellijkste gevolgen zijn van mijne aankomst. Alle partijschap moet voor altoos van ons gebannen zijn. Geene pogingen zullen van

mijnen kant en van die der mijnen onbeproefd gelaten worden, om uwe onafhankelijkheid, uw geluk en voorspoed te verzekeren en te bevestigen. Mijn oudste zoon, die onder den onsterfelijken Lord Wellington, zich den roem zijner voorouders niet onwaardig getoond heeft, staat mij binnen kort te volgen. Vereenigt u dan, waarde Landgenooten! met hart en ziel met mij, en ons gemeenschappelijk Vaderland is gered; de oude tijden zullen weldra herleven en wij zullen aan onze kinderen de dierbare panden kunnen overmaken, die wij van onze voorouders ontvangen hebben. »

In het hotel van den Graaf van Stirum was alles voor hem in gereedheid gebragt. De Vorst bragt daar den avond door met zijne getrouwste vrienden en hij sliep, na achttien jaren ballingschap, voor het eerst weder gerust in zijne geboortestad.

Op dien zelfden dag nog zou de Prins de hoofdstad bezocht hebben, maar zijne tegenwoordigheid werd vereischt in een krijgsraad, door Lord Clancarty, von Bulow en Benkendorf bijgewoond, in welken de middelen voor 's lands verdediging werden beraamd en plannen ontworpen om den algemeenen vijand in de nog bezette vestingen te bestoken.

Eene der grootste zwarigheden, die zich thans opdeden, was de regeringsvorm, dien men aan het land zou geven. De Prins dacht, het Stadhouderschap zijner vaders te komen aanvaarden; maar daartegen verhieven zich vele stemmen. Op die wijze toch kon de rust des lands niet duurzaam worden verzekerd. Wat nog van den geest der Patriotten en Gemeenebestgezinden overig was gebleven moest ineen gesmolten of uitge-

doofd worden. De eersten hadden reeds te veel onaangenaamheden van hun regeringsvorm ondervonden, om dien terug te wenschen. En merkwaardig was het dat de Gemeenbestgezinden zelve, ofschoon aan het Huis van Oranje gehecht, de democratische instellingen der republiek wilden vernietigen. Doch zij herinnerden zich de noodlottige tweespalt, die onder zulk een regeringsvorm, nu eens tot eene hoofdelooze en dan weder tot eene veelhoofdige regering aanleiding had gegeven. Een vast, éénhoofdige, onverdeeld bestuur alleen kon beiden bevredigen. En van Stirum had alreeds den eersten stap daartoe gedaan, toen hij zich tot Gouverneur van den Haag, in naam van den Prins deed uitroepen. Nog duidelijker had zich het denkbeeld aan de Souvereiniteit van den Prins ontwikkeld, toen van Hogendorp en van der Duyn het algemeen bestuur des lands in zijn naam aanvaardden. De Prins van Oranje in Nederland komende, was dus reeds tot Souverein aangenomen en door den eenparigen wil van allen erkend en op den avond van zijne aankomst in 's Gravenhage was het in Amsterdam bij toortslicht van het balkon op het Dam-paleis aan den volke bekend gemaakt, «dat het geen Willem de Zesde was, welken het Nederlandsche volk had teruggevraagd, maar een Willem de Eerste, die als Souvereine Vorst optrad onder het volk, hetwelk eenmaal, door een anderen Willem de Eerste, aan de slavernij eener schandelijke buitenlandsche overheersching werd ontrukkt.» — Hoezeer ook deze *monarchale proclamatie* door de menigte met geestdrift werd ontvangen, deed echter het gemeen van Amsterdam, in weerwil van deszelfs erfelijke gehechtheid aan het geslacht van Oranje, een dof gemompel hooren,

Bij het van ouds gezongen volkslied, waarin deze regels voorkomen :

«Al is ons Prinsje nog zoo klein
«Al evenwel zal hij Stadhouder zijn;»

voegde het deze woorden, welke zij langs kaai en straten herhaalden:

«Doch hoeft geen Souverein te zijn.»

Verscheidene schrijvers beweren, dat Willem in den beginne, de hem aangeboden waardigheid opregtelijk van de hand wees en slechts even als zijne voorzaten het Stadhouderschap verlangde en dat alleen de wegslepende taal van Kemper en van der Duyn zijne bezwaren wisten op te heffen. Hij getuigt het trouwens zelf in zijne aanspraak tot het volk in de hoofdstad, dat hij met geene andere hoop in het vaderland was verschenen, dan om het Stadhouderschap bewind weder te aanvaarden.

Wij mogen het met regt een meesterstuk van staatkunde noemen, om onder de Koningskroon, het twistzaad der vijandige partijen te verstikken. Nogtans verklaarde Willem, aan den wensch zijner voornaamste aanhangers gehoor gevende, dat hij slechts de Souvereiniteit zou aanvaarden op voorwaarden van aan zijne onderdanen eene grondwettige staatsregeling te verschaffen, die de persoonlijke vrijheid tegen elke willekeurige handeling zou vrijwaren.

Op den 2 December deed Willem zijn intogt in de

hoofdstad, nadat hij den vorigen dag door Kemper en van der Duyn aldaar als Souvereine Vorst was uitgeroepen. Bleek van ontroering verscheen hij op het balkon voor het volk en gaf hun in deze woorden zijn besluit te kennen: « Onuitsprekelijk waren mijne aandoeningen, bij de intrede van heden binnen deze hoofdstad. Teruggegeven aan het volk, dat ik nimmer opgehouden heb te beminnen, zag ik mij na negentien jaren, als een Vader, in het midden van zijn huisgezin.

« Nooit, Nederlanders! zal mijne ontvangst in Holland, nooit mijne intrede in Amsterdam uit mijn geheugen gaan, en bij uwe liefde beloof ik het u, bedrogen zult gij u niet vinden. Gij wilt het, Nederlanders! dat ik u meer zal zijn, dan ik u, zonder mijne afwezigheid, zou geweest zijn. Uw vertrouwen, uwe liefde legt de Souvereiniteit in mijne handen en van alle zijden dringt men op de aanneming daarvan, dewijl de nood van het vaderland, dewijl de toestand van Europa dit vordert.

« Welaan dan, ik zal mijne bedenkingen aan uwe wenschen opofferen; ik aanvaard wat Nederland mij aanbiedt; maar ik aanvaard het ook alleen, onder waarborg eener wijze constitutie, welke uwe vrijheid tegen volgende mogelijke misbruiken verzekert; ik aanvaard het, in het volle gevoel der verpligting, welke deze aanneming mij oplegt.

« Mijne voorouders hebben uwe onafhankelijkheid doen geboren worden. De handhaving daarvan zal de, nimmer ophoudende, taak van mij en de mijnen zijn. Ik reken, in deze nog altijd eenigzins haghelijke oogenblikken, op uwe medewerking en opofferingen; en weldra zal, na eene korte inspanning, geen vreemdeling meer op

uwen grond aan de geestdrift der herborene Natie, aan de zegepralende wapenen onzer Bondgenooten, onder Gods hulp, tegenstand kunnen bieden. — »

Wij hebben deze aanspraak, ondanks onze enge zamenvatting van het leven van Willem I, in haar geheel overgenomen, omdat zij ons daartoe belangrijk genoeg toeschijnt. Zij was toehenevens de ontworpen Grondwet, die hij weinig tijds daarna bezwoer, de band waarmede hij zich aan de natie hechtte en de herinnering daaraan, in verband met later dagen, heeft bij menigeen verschillende aandoeningen opgewekt.

Op denzelfden dag, waarop Willem I te Amsterdam werd uitgeroepen, had Brielle zich van het Fransche juk verlost. Intusschen had Helvoetsluis nog Fransche bezetting; maar toen deze vesting op den 11 December door vereenigde Engelsche en Nederlandsche troepen zou aangetast worden, werd zij in den nacht verlaten en alzoo werd ook langs de zee, de onverhinderde gemeenschap met de Bondgenooten geopend, gelijk zij door Bulow van de landzijde ontsloten was. Thans kwam ook de zeemagt der Engelschen opdagen, die de nog in Schouwen en Zuidbeveland overgeblevene Franschen, en met hen de laatste onderdrukkers uit Nederland verjoeg.

Napoleon zonk intusschen al dieper en dieper in den afgrond, dien hij voor anderen had geopend. Bij Fontainebleau en Montmartre zagen de Bondgenooten de laatste stuiptrekkingen zijner stervende wereldmagt en op denzelfden dag (30 Maart 1814) waarop hij afstand deed van ziju troon, aanvaardde de man, dien hij acht jaren te voren van zijn kleine Fulda beroofde, te midden van zijn gelukkig huisgezin, in de nieuwe kerk te Amsterdam, met de